

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

7. søndag i treenighetstiden – 7. juli 2024

Prekentekest: Luk 19,1-10

Lesetekst I: Ordspr 30,7-9

Lesetekst II: 1 Tim 6,17-19

Jesus så ham

Hvem har ikke hørt beretningen om Sakkeus? Den er blant søndagsskolefortellingenes ti på topp, og kjent også blant mange som ikke har Bibelen som hverdagslitteratur. Kanskje utfordringen for predikanten er å løfte fram noe som ikke oppleves velkjent og selvsagt? – Heldigvis er evangeliet alltid det samme. Vi trenger å høre det livet igjennom. Men de fleste av oss har nok mer enn én erfaring av at vi kan oppdage nye perler i en skattkiste som allerede har gitt oss den største rikdom. Også Jesu møte med tolleren i Jeriko formidler innsikter som ikke alle registreres umiddelbart ved en livaktig gjenfortelling.

Teksten

Beretningen er særstoff hos Lukas, som ikke minst er opptatt av å vise Jesu omsorg for de sosialt og moralsk utstøtte. Blant dem var tollerne. Jeriko var et viktig knutepunkt. Her møttes blant annet veiene fra Damaskus og Perea (Øst-Jordan) som krysset Jordanelven før de fortsatte til Jerusalem. Byen var derfor et velegnet sted for innkreving av toll og avgifter på varer som ble ført inn i Judea. Som overtoller hadde Sakkeus sannsynligvis tilsyn med det øvrige tollmannskapet, og var trolig overdratt ansvaret for tollstasjonen og inntektene av den mot å svare en fast avgift til de romerske myndigheter. Lukas sier ikke at hans rikdom var opptjent på uærlig vis, men i jødernes omdømme var tollertjenesten for de fleste forbundet med økonomisk utroskap.

Vers 3-6. Vi får ikke vite hvorfor Sakkeus ønsket å se Jesus. Men vi leser flere steder at ryktet om Jesus spredte seg, og også at «tollere og syndere holdt seg nær til ham» (Luk 15,1). Sakkeus ønsket å få se mannen fra Nasaret, og ønsket må ha vært sterkt når en middelaldrende mann klatrer opp i et tre for å få et blikk på ham som ryktene har fortalt så mye om. Selv ønsket han trolig ikke å bli sett. Det var neppe i samsvar med hans stilling og verdighet å bli sett på en gren langs byens hovedgate. At Jesus ser ham, skyldes ikke Sakkeus, men at Jesus er kommet for å se nettopp slike som ham (vers 10). Utsagnet «i dag må jeg ta inn hos deg» uttrykker nettopp dette. Å «ta inn» innebærer trolig etter grunn-teksten å bli natten over. I denne uventede situasjonen forsvinner all forlegenhet hos Sakkeus. I alles påsyn klatrer han glad ned for å følge gjesten hjem.

Vers 7-8. Folkemengdens velvilje og nysgjerrighet vender seg raskt til forargelse når de er vitne til det som skjer (jfr Luk 5,30; 15,2). De hadde ventet noe mer spektakulært av en som gikk rundt og titulerte seg som Menneskesønnen. En som tar inn som gjest i en synders hus, får del i hans synd. Men Sakkeus kommer med en erklæring som er et svar både på Jesu ord og de sikkert hørbare reaksjonene fra tilskuerne. I den aktuelle situasjonen er det nærmet en offentlig bot. Men Sakkeus' løfte gis i glede, som en synlig følge av den frelse Jesus bringer (vers 9). Når han vil gi halvdelen av sitt gods til de fattige, overgår det langt de tyve prosent som de skriftlærde holdt som en rimelig godtgjøring. At han har presset penger av noen, erkjenner han vel egentlig ikke, men løftet om firedobbel tilbakebetaling viser et oppriktig ønske om å få fortiden oppgjort.

Vers 9-10. Lukas kunne nok gitt oss en langt mer ordrik og detaljert beskrivelse av både det som skjedde foran folkemengden og hjemme hos Sakkeus. Vi skulle gjerne hørt mer! Men her, som ellers, får vi hovedsaken: Med Jesus er det kommet frelse til Sakkeus' hus. Over-tolleren har fått del i Guds rikes gaver. Med *hus* menes Sakkeus' familie (jfr Apg 10,2; 11,14; 16,15). Vår moderne individualisme er fremmed for NT. Det naturlige var at familien fulgte husfaren. Til dem som forarges, minner Jesus om at også Sakkeus tilhører Israels folk. Om han er toller, er han like fullt en jøde. Jesu avsluttende ord er et generelt utsagn om hans oppdrag (se Matt 9,13; 15,24; Mark 2,17; Luk 5,32: 15,4). Ved å ta inn hos Sakkeus gjør Jesus det han har kommet til jorden for å gjøre. Som den gode gjeter søker han etter de bortkomne sauer. I Jeriko ble Sakkeus funnet og ledet tilbake til den flokk som følger gjeteren.

Preken

Jesu ord i v 10 fjerner enhver tvil om hva som er hovedsaken. Her er et nøkkelutsagn om hvorfor Jesus kom til jord og oppdraget han styres av. Holdningene og reaksjonene blant Jerikos borgere kan også gjenkjennes i vår samtid. En kan være skeptisk, men samtidig åpen for at religion kan føre noe godt med seg. Kristne anerkjennes for det meste som hederlige og ordentlige mennesker. Mye av den kristne moral kan en anerkjenne. Langt mer krevende blir det når det tales om synd og nåde, om kors og forsoning. Da holder en gjerne avstand, som tilskuerne til Sakkeus' omvendelse. Møtet med Jesus blir gjerne annerledes enn det ryktet som en har forholdt seg til. Derfor kan det være vi skal tale noe om kontrasten mellom rykte og personlig møte, også slik det kan arte seg i vår tid. Kommer vi på nært hold av Jesus, endrer bildet seg. Vi møter en som utfordrer til kursendring og oppgjør med det som vi innser ble galt, ja synd.

Samtidig er det all grunn til å minne om hvor viktig det er å holde ryktet om Jesus levende. I dagens Norge er det stadig flere som er helt uten kjennskap til kristen tro. I Jeriko var ryktet om Jesus tydeligvis velkjent. Hvordan holder vi ryktet om Jesus levende i vår samtid? La oss utfordre hverandre til å reflektere over nettopp det spørsmålet. Er vi som kristne åpne om vårt engasjement i menighetsliv, misjon, barnarbeid og alle de aktiviteter som for de fleste av oss er en naturlig konsekvens av vårt forhold til Jesus? Våger vi gi uttrykk for holdninger og synspunkter som er en følge av vår tro? Hva betyr det i praksis å «være tro mot sannheten i kjærlighet» (Ef 4,15)? Her er nok å prøve seg på.

Det befolkningen i Jeriko fikk være vitner til, var at det var Jesus som så og kontaktet Sakkeus. De fikk se i praksis hva det innebærer at det er han som søker og finner oss, ikke omvendt. Enhver som bekjenner troen på Jesus og er hans disippel, skal vite at det var Jesus som «begynte den gode gjerning» i oss (Fil 1,6). Dette er grunnlaget for vår frelsesvisshet, og

kan gi oss den frimodighet vi trenger når vi aner muligheten til å dele troen med andre. Lukas lar oss ikke få vite noe om hva Jesu møte med Sakkeus førte til blant dem som var vitner til begivenheten. Det er lov å tenke at det ble satt i gang noen tankeprosesser hos en og annen. Og slikt kan også skje i dag. Beretningen om Sakkeus er ikke bare blant søndagsskolefortellingenes ti på topp. Den er livsnær og aktuell for oss alle.

Svein Granerud

Pensjonert teolog

svein.granerud@normisjon.no